

KATEGORI 1-NATUR OG MILJØGODKENDELSE AF HUSDYRBRUG

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Kortlægning af habitatnaturtyper kan få meget store konsekvenser for nærliggende husdyrbrug. Ofte opdages udfordringerne først når miljøgodkendelsen skal søges.

Artiklen beskriver og sammenfatter forståelsen af, og erfaringer med, mulighederne for at få revurderet en kortlagt kategori 1-natur. Artiklen behandler kun forholdet omkring den del af kategori 1- naturen, der er ammoniakfølsomme Natura 2000-naturtyper, se boks.

SAMMENDRAG OG KONKLUSIONER

En række husdyrproducenter, der i en årrække, i god tro, har udviklet og moderniseret deres produktionsanlæg, har ikke længere mulighed for at forsætte den udvikling. Årsagerne er i særdeleshed det meget restriktive beskyttelsesniveau, som der blev indført i 2011, for kategori 1-natur, se boks, men også det komplekse og dynamiske samspil mellem forskellige love, direktiver, retningslinjer og beregningsmoduler, der gør det meget vanskeligt, eller helt umuligt, for den enkelte husdyrproducent at forudse konsekvenserne af husdyrgodkendelsesloven. Samtidigt er naturen dynamisk, arealer ændrer status og nye arealer kortlægges løbende og kommer på udpegningsgrundlaget.

Konsekvenserne er, at ejerne af en række mere eller mindre moderne produktionsanlæg oplever, at udviklingen af produktionerne ofte bliver så vanskelig, at en miljøgodkendelse ikke kan opnås, og at produktionen, i takt med markedskræfternes stigende krav til effektivitetsfremgang og/eller alm. nedslidning af staldanlægget, bliver urentable og må afvikles, uden sikkerhed for, at man kan nå at afskrive allerede foretagne investeringer. Ofte vil der være et væsentligt tab i markedsværdien af produktionsanlægget. Dette sker uden kompensation eller erstatning med baggrund i politiske beslutninger om reguleringen af husdyrbrugene.

De ramte producenter har naturligvis et stort ønske om at kende alle muligheder for indsigelser, klageadgang med videre, idet konsekvenserne kan være så vidtrækkende, at alle muligheder er væsentlige at afprøve.

Indsigelsesmulighederne efter husdyrloven synes dog at være ret begrænsede.

Da grundlaget for ammoniakreduktionskravet ændres i takt med, at ny natur kortlægges eller udvikles i kraft af Natura 2000-planlægningen, er det væsentligt, at husdyrproducenterne er opmærksomme på hvornår de i øvrigt har mulighed for at give indspil til grundlaget.

Det kan være relevant at forsøge at påvirke datagrundlaget, kortlægning og udpegningsgrundlag, når:

- Der skal søges miljøgodkendelse med forespørgsel efter husdyrbrugsloven § 7, stk. 3.
- Med klage over afslag på miljøgodkendelse
- Udpegningsgrundlaget justeres
- Basisanalyserne er i teknisk forhøring
- Ved høring af planforslag, og
- Ved høring af de kommunale handleplaner

HUSDYRBRUGSLOVEN OG NATURA 2000

Der er med vedtagelsen af husdyrbrugsloven truffet politiske beslutninger om, at husdyrbrugene efter 1. januar 2007 skal miljøgodkendes når de antager en vis produktionsmæssig størrelse. Kravet om miljøgodkendelse gælder i det øjeblik, en husdyrproduktion etableres eller der foretages ændringer eller udvidelser af en eksisterende produktion, der bringer produktionen op på godkendelsespligtig størrelse. Uanset om det er en nyetablering, en ændring eller udvidelse, skal en miljøgodkendelse første gang omfatte hele husdyrbruget.

I de forslag til Natura 2000-planer, der blev sendt i høring i september 2010, fremgik det at reduktion af kvælstofdesposition på Natura 2000-områdernes habitatnaturtyper forventedes at ske gennem en ændring af husdyrgodkendelsesloven. Disse ændringer kom i 2011 med skærper af husdyrbrugsloven og niveauet for hvilken ammoniakdeposition på et habitatnaturområde, der vurderes at kunne udgøre en væsentlig og uønsket virkning på naturen i Natura 2000-områderne. Da man samtidig ændrede fortolkningen af

HUSDYRGODKENDEL SESBEKENDTGØRELSE

N

Kategori 1-natur: De ammoniakfølsomme naturtyper, jf. § 7, stk. 1, nr. 1, i husdyrbrugsloven, der fremgår af bilag 3, pkt. D, uanset størrelse, hvis de er beliggende inden for et Natura 2000-område og er omfattet af udpegningsgrundlaget og kortlagt samt heder og overdrev i øvrigt, som er beliggende inden for et Natura 2000-område og omfattet af § 3 i lov om naturbeskyttelse. Internationale naturbeskyttelsesområder er fællesbetegnelse for de habitatområder og fuglebeskyttelsesområder (kaldet Natura 2000-områder), som er udpeget til opfyldelse af EU's habitat- og fuglebeskyttelsesdirektiver, samt Ramsarområder. De danske Ramsarområder ligger alle inden for de udpegede fuglebeskyttelsesområder og beskyttes som disse.

Følgende ammoniakfølsomme Natura 2000-naturtyper er omfattet af kategori 1-natur, jf. § 2,

projektbegrebet i henhold til husdyrgodkendelsesloven, således at hele husdyrbruget påvirkning skulle vurderes i forhold til habitatdirektivet, medførte lovændringerne et fastsat beskyttelsesniveau for husdyrbrugenes maksimale totaldeposition på 200 – 700 g N/ha/år på kategori 1-naturen, afhængig af antallet af øvrige husdyrbrug i nærområdet.

Kommunalbestyrelsen skal meddele afslag, hvis de fastlagte beskyttelsesniveauer ikke kan forhindre skade på internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttede arter. Det fremgår imidlertid af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen at, beskyttelsesniveau for ammoniakpåvirkningen er fastsat ud fra bedste videnskabelige viden, som sikrer at der ikke vil kunne påvises en biologisk ændring af naturområderne, og at kommunen derfor kun kan give afslag i en situation, hvor det på et konkret eksperimentelt videnskabeligt grundlag kan dokumenteres, at ammoniakpåvirkningen fra husdyrbruget vil medføre en påviselig biologisk ændring af dette naturområde, selvom beskyttelsesniveauet i denne bekendtgørelse er overholdt.

Derfor foretages, der ved miljøgodkendelse af husdyrbrug, almindeligvist ikke en konkret vurdering (eller konsekvensvurdering) efter habitatdirektivet af husdyrbrugets påvirkning af en habitatnaturtype i Natura 2000-området eller de mulige de konsekvenser heraf for målopfyldelsen. Der er enkelte undtagelser og minimale lempelser fra kravet, men ingen egentlige dispensationsmuligheder.

1230 Klinter eller klipper ved kysten, 2110 Forstrand og begyndende klitdannelse, 2120 Hvide klitter og vandremiler, 2130 Stabile kystklitter med urteagtig vegetation (grå klit og grønsværklit), 2140 Kystklitter med dværgbuskvegetation (klithede), 2160 Kystklitter med havtorn, 2170 Kystklitter med gråris, 2180 Kystklitter med selvsåede bestande af hjemmehørende træarter, 2190 Fugtige klitlavninger, 2250 Kystklitter med enebær, 2310 Indlandsklitter med lyng og visse, 2320 Indlandsklitter med lyng og revling, 2330 Indlandsklitter med åbne græsarealer med sandskæg og hvene, 3110 Kalk- og næringsfattige søer og vandhuller (lobeliesøer), 3130 Ret næringsfattige søer og vandhuller med små amfibiske planter ved bredden, 3140 Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger, 3150 Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks omfattes i det omfang, de er kortlagte som ammoniakfølsomme, 3160 Brunvandede søer og vandhuller, 4010 Våde dværgbusksamfund med klokkelyg, 4030 Tørre dværgbusksamfund (heder), 5130 Enekrat på heder, overdrev eller skrænter, 6120 Meget tør overdrevs- eller skræntvegetation på kalkholdigt sand, 6210 Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund, 6230 Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund, 6410 Tidvis våde enge på mager eller kalkrig bund, ofte med blåtop, 7110 Aktive højmoser, 7120 Nedbrudte højmoser med mulighed for naturlig gendannelse, 7140 Hængesæk og andre kærsamfund dannet flydende i vand, 7150 Plantesamfund med næbfrø, soldug eller ulvefod på vådt sand eller blottet tørv, 7210 Kalkrige moser og sumpe med hvas avneknippe, 7220 Kilder og væld, 7230 Rigkær, 8220/8230 Indlandsklipper af kalkfattige bjergarter med/uden pionerplantesamfund 9110 Bøgeskov på morbund uden kristtorn, 9120 Bøgeskov på morbund med kristtorn, 9130 Bøgeskov på muldbund, 9150 Bøgeskov på kalkbund, 9160 Egeskov og blandet på mere eller mindre rig jordbund, 9170 Vinteregeskove i østlige (subkontinentale) egne, 9190 Stilkegeskove og -krat på mager sur bund, 91D0 Skovbevoksede tørvemoser og 91E0 Elle- og askeskove ved vandløb,

søer og væld.

Miljøstyrelsen har med udgangspunkt i anbefalede tålegrænse for naturen sammenfattet listen over, hvilke habitattyper, der er ammoniakfølsomme, [se mere](#).

Denne § 3 beskyttede del af kategori 1 naturen behandles ikke i artiklen.

HUSDYRBRUGSLOVEN

Der er med vedtagelsen af husdyrbrugsloven truffet politiske beslutninger om, at husdyrbrugene efter 1. januar 2007 skal miljøgodkendes når de antager en vis produktionsmæssig størrelse. Kravet om miljøgodkendelse gælder i det øjeblik, en husdyrproduktion etableres eller der foretages ændringer eller udvidelser af en eksisterende produktion, der bringer produktionen op på denne størrelse. Uanset om det er en nyetablering, en ændring eller udvidelse, skal en miljøgodkendelse første gang omfatte hele husdyrbruget.

I de forslag til Natura 2000-planer, der blev sendt i høring i september 2010, fremgik det at reduktion af kvælstofdeposition på Natura 2000-områdernes habitatnaturtyper forventedes at ske gennem en ændring af husdyrgodkendelsesloven. Disse ændringer kom i 2011 med skærper af husdyrbrugsloven og niveauet for hvilken ammoniakdeposition på et habitatnaturområde, der vurderes at kunne udgøre en væsentlig og uønsket virkning på naturen i Natura 2000-områderne. Da man samtidig ændrede fortolkningen af projektbegrebet i henhold til husdyrgodkendelsesloven, således at hele husdyrbruget påvirkning skulle vurderes i forhold til habitatdirektivet, medførte lovændringerne et fastsat beskyttelsesniveau for husdyrbrugenes maksimale totaldeposition på 200 – 700 g N/ha/år på kategori 1-naturen, afhængig af antallet af øvrige husdyrbrug i nærområdet.

Kommunalbestyrelsen skal meddele afslag, hvis de fastlagte beskyttelsesniveauer ikke kan forhindre skade på internationale naturbeskyttelsesområder og beskyttede arter

Derfor foretages, der ved miljøgodkendelse af husdyrbrug, almindeligvist ikke en konkret vurdering (eller konsekvensvurdering) efter habitatdirektivet af husdyrbrugets påvirkning af en habitatnaturtype i Natura 2000-området eller de mulige de konsekvenser heraf for målopfyldelsen. Der er enkelte undtagelser og minimale lempelser fra kravet, men ingen egentlige dispensationsmuligheder.

FORESPØRGSEL EFTER HUSDYRBRUGSLOVEN

I medfør af [husdyrlovens](#) § 7, stk. 3. har kommunen, der er myndighed i forhold til husdyrloven, pligt til at oplyse berørte om placering og udstrækning af kategori 1 natur.

Stk. 3. Kommunalbestyrelsen giver efter anmodning fra offentlige myndigheder og berørte ejere eller brugere oplysning om placeringen og udstrækningen af de områder, der er omfattet af stk. 1.

I husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 er det anført, at kommunerne, hvis vidende om forekomster af habitatnaturtyper, der ikke er på udpegningsgrundlaget, skal behandle disse ligesom kategori 1 natur, hvis naturstyrelsen anfører, at de vil komme på udpegningsgrundlaget ved næstkommende revision, se justering af udpegningsgrundlaget

Det omvendte forhold er ikke behandlet. I lovbemærkningerne, er der en generel passus om at der kan ske ændringer, hvis vurderinger af naturtyperne ammoniakfølsomhed ændrer sig og i

VELBEGRUNDET ANMODNING OM VURDERING

En velbegrunder anmodning, under henvisning til, at der er fejl i kortlægningen eller at naturarealet har ændret karakter i sådan grad, at det ikke længere er en habitatnaturtype bør give anledning til, at kommunen undersøger udpegningen eller det pågældende areal og vurderer korrektheden i kortlægningen. Her kan man som ansøger tage udgangspunkt i de tekniske anvisninger og den eksisterende [kortlægning](#), se nedenfor.

Er der tvivl om status, kan kommunen dog ikke rette i kortlægningen, men skal rette henvendelsen videre til Naturstyrelsens med henblik på berigtigelse.

Naturstyrelsen vil så vurdere om kortlægningen er korrekt, om den stadig er korrekt, eller om der er tale om fejl som bliver rettet. Det skønnes, at der ikke vil være tale om en afgørelse, der som sådan kan påklages, idet bestemmelserne følger af miljømålsloven og ministerbeføjelser. Det vil dog være muligt at opnå en rettelse, hvis kortlægningen vurderes fagligt forkert!

Kategori 1- naturen er kortlagt efter en metode beskrevet i [Kortlægning af skovhabitattyper](#) de tekniske anvisninger [Kortlægning af terrestriske naturtyper - lysåbne habitatnaturtyper](#), som suppleres med en [Nøgle til bestemmelse af habitatdirektivets naturtyper](#), og [Habitatbeskrivelser 2016](#) og [Supplerende retningslinjer for søer < 5 ha](#). Hvis man står overfor et kategori 1-areal, hvor man tvivler på rigtigheden i registreringen, er det oplagt at tage fat i anvisninger og nøgle, tilstand, beskrivelser og fortolkningsmanual, samt vurdere om der kan være tale om en fejl og bygge argumentationen op herefter.

Det kan f.eks. være relevant at undersøge grundlaget for en kortlægning nærmere, hvis arealet har en meget ringe naturtilstand, en begrænset HNV eller biodiversitetsscore og ikke rummer, eller kun rummer, meget få *karakteristiske arter*, eller arter, der scorer højt for naturtypen.

Se naturtype beskrivelser og *karakteristiske arter* markeret med kursiv i [Habitatbeskrivelser 2016](#)

Se metoder til vurdering af naturtilstand og artsscorer i [NATURTILSTAND I HABITATOMRÅDERNE](#).

Eksempel: En dyreholder, der ønsker at ansøge om udvidelse, opdager sammen med sin konsulent et kortlagt kategori 1-areal nær ejendommen. Der er tale om en nyere kortlægning af

en naturtype, der først er kommet på udpegningsgrundlaget ved seneste justering. Artslisten peger på et meget stærkt forarmet naturareal med en begrænset forekomst af karakteristiske arter og kommunen indvilliger i at besigtige arealet. Besigtigelsen bekræfter, at vegetationen på arealet ikke lever op til de sædvanlige kriterier for naturtypen. Kommunen retter henvendelse til Naturstyrelsen, der besigtiger arealet og bekræfter, at der er tale om en fejl som vil blive rettet.

KLAGE OVER AFSLAG

Det er muligt at påklage afslag på en miljøgodkendelse. Derfor er der måske en teoretisk mulighed for, f.eks. under henvisning til, at der er fejl i kortlægningen eller, at naturarealet har ændret karakter i sådan grad, at det ikke længere er en habitatnaturtype, og under henvisning til retsvirkningen at nægte at projektilpasse miljøgodkendelsesansøgningen efter ammoniakkravet og påklage afslaget.

Vi kender dog ingen sager af den type, og det er uklart om klagenævnet alene vil forholde sig til, om kommunen har forholdt sig til oplysningspligten i § 7 stk. 3 eller om klagenævnet vil vurdere sagen nærmere under henvisning til at, Kategori 1 kun omfatter kortlagte forekomster af ammoniakfølsomme habitatnaturtyper – der rent faktisk er til stede. Og således forholder sig til om grundlaget for kortlægningen er til stede - eller fortsat er til stede.

Der er rum til en vis national fortolkning af habitatnaturtyperne, af hensyn til variationsbredden i naturtypernes forekomst og [I NOVANA 2011 rapporten](#) står der bl.a. om fortolkningen og den ændrede fortolkning til den fornyede kortlægning at: *”Ændringerne hænger sammen med en forbedret forståelse af naturtypernes variationsbredde og for nogle naturtyper også en ændring i definitionen.* Det fremgår også af den tekniske anvisning, at ”Nøgler og beskrivelser er et hjælpeværktøj til at identificere, om man står over for en af habitatdirektivets naturtyper. Der er tale om en formidling, idet den ”juridisk gældende” beskrivelse fortsat vil være knyttet til direktivet og dets forarbejder mv., samt [til EU's fortolkningsmanual](#) ”Interpretation Manual of the European Union Habitats”. Selve nøglen og habitatbeskrivelserne rummer også enkelte muligheder for skøn, f.eks. i relation til graden af forarmning af overdrevstyperne.

Det vides ikke om det vil være muligt igennem en klage at udfordre skøn eller sågar de nationale fortolkninger. Det er heller ingen viden om, eller erfaring med, hvilke kriterier Miljø- og fødevareklagenævnet vil lægge til grund for afgørelsen.

KORTLÆGNING AF KATEGORI 1 NATUR

Kategori 1 naturen omfatter bl.a. de ammoniakfølsomme Natura 2000-naturtyper, som indgår i udpegningsgrundlaget for området og er kortlagte af Naturstyrelsen i forbindelse med Natura 2000-planlægningen. Se [Landbrugsinfo, bilag 3](#)

Natura 2000-planlægningen foregår i tilbagevendende cykler, med nye planer hvert 6. år (hvert 12. år for skovområder)

Naturstyrelsen har, bl.a. under henvisning til Danmarks overvågnings- og

afrapporteringsforpligtelse forklaret, at kortlægningen er en tilbagevendende feltregistrering, der først kommer i anvendelse i forbindelse med konkrete afgørelser, og at der derfor ikke er klageadgang eller procedurer i forbindelse med kortlægningen.

JUSTERINGER AF UDPEGNINGSGRUNDLAGET

Miljøstyrelsen udarbejder oversigter, der viser de arter og naturtyper, som de enkelte habitatområder og fuglebeskyttelsesområder er udpeget for, jf. § 1, stk. 5, i habitatbekendtgørelsen.^[i] Disse arter og naturtyper udgør områdernes udpegningsgrundlag.^[ii]

En oversigt over udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder kan findes på [Miljøstyrelsens hjemmeside](#).

Hvornår sker der en justering af udpegningsgrundlaget?

En justering af udpegningsgrundlaget vil typisk ske, hvis den regelmæssige vand- og naturovervågning eller forvaltningen af områderne viser, at nye arter eller naturtyper, som er omfattet af direktivet, er kommet til, eller at udpegningsgrundlaget i et Natura 2000-område ikke længere er til stede, forudsat at den manglende tilstedeværelse skyldes naturlige årsager, der ikke har sammenhæng med forvaltningen af området.^[iii]

Skabes der nye områder eller findes der arealer med en naturtype, som allerede er optaget på områdets udpegningsgrundlag, er det automatisk omfattet af områdets udpegningsgrundlag. Justeringen af udpegningsgrundlaget kommer i høring, men dette har hidtil været uden tilhørende kortbilag. Høringen har således ikke haft egentlig borgerinddragelse som formål, men var en kvalitetssikring.

Der er ændret i proceduren fremad rettet og der forventes større offentlighed omkring om kortlægningen og resultaterne heraf. Lodsejere informeres nu om kortlægningen og fremadrettet vil høringer af udpegningsgrundlaget ifølge miljøstyrelsen blive suppleret med kortbilag.

Vi forventer dog forsat, at formålet med høringen primært vil være en kvalitetssikring.

Justering af udpegningsgrundlaget

I forhold til justering af udpegningsgrundlaget for de internationale naturbeskyttelsesområder, er der ikke i habitatdirektivet fastsat nogen nærmere procedure for, hvordan justering af udpegningsgrundlaget skal håndteres.^[iv] Miljøstyrelsen har i april 2017 oplyst til SEGES, at justering af udpegningsgrundlaget følger den samme procedure som ved udpegningsgrundlaget af områder efter habitatdirektivets artikel 3-5 og fuglebeskyttelsesdirektivets artikel 4.^[v]

Justering af udpegningsgrundlaget sker derfor ifølge Miljøstyrelsen via den samme formular ([Kommissionens gennemførelsesafgørelse af 11. juli 2011 om en formular for oplysninger vedrørende Natura 2000-lokaliteter](#)), som EU-medlemslandene anvender, når de udpeger områder og/eller ændrer områdeudpegningen. Udpegningen af habitatområder opdateres årligt gennem en Kommissionsbeslutning, som godkender medlemslandenes justeringer af deres

nationale udpegninger, hvad enten det drejer sig om areal eller udpegningsgrundlag, jf. habitatdirektivets artikel 4, stk. 2. En tilsvarende godkendelsesordning gælder ifølge Miljøstyrelsen ikke for fuglebeskyttelsesområderne.

De danske regler om udpegning af Natura 2000-områder, som gennemfører de ovenfor nævnte direktiv bestemmelser, findes ifølge Miljøstyrelsen i miljømålslovens § 36, stk. 2.^[vi] I bestemmelsen er der hjemmel til, at der kan foretages ændringer i allerede udpegede internationale naturbeskyttelsesområder. Ifølge Miljøstyrelsen giver denne bestemmelse hjemmel til opdatering af udpegningsgrundlaget. Beskrivelsen af muligheden for at foretage ændringer i udpegede internationale beskyttelsesområder, syntes dog at begrænse sig til situationen omkring ændringer af områdeudpegningerne. Det vil sige nye områdeudpegninger eller justeringer af afgrænsningerne af de eksisterende områder, der ifølge forarbejderne til loven er begrænset til særlige tilfælde.^[vii] Særlige tilfælde kan ifølge lovforarbejderne være, hvis der foreligger nye oplysninger om hidtil ukendte forekomster af arter eller naturtyper, der kan begrunde en udpegning, eller helt undtagelsesvist, hvis der måtte foreligge klare fejl i afgrænsningen i forhold til det oplyste ved områdets udpegning.^[viii]

Bemærk miljøstyrelsen har netop udarbejdet forslag til ændringer af områdeudpegninger og sendt dem i offentlig høring, [Justering af Natura 2000-områdernes grænser](#).

Justeringer i selve udpegningsgrundlaget sker ifølge Miljøstyrelsen på baggrund af overvågningsdata (NOVANA) og sker som hovedregel forud for udarbejdelse af basisanalyser og forslag til reviderede Natura 2000-planer, så der kan tages stilling hertil i planerne.^[ix]

Det skønnes på baggrund af dialogen, at justeringerne af selve udpegningsgrundlaget for områderne er et resultat af fortolkninger af habitatdirektivet og EU's fortolkningsmanual "[Interpretation Manual of the European Union Habitats](#)", primært med støtte fra [kommissionens gennemførelsesafgørelse af 11. juli 2011](#), og måske [Kommissionens notat om udpegning](#).

Dialogen leder til den forståelse, at selve habitatdirektivet med områdeudpegningerne og listerne over de arter og naturtyper, vi er forpligtede til at beskytte, udgør hjemlen.

Justeringerne er således tilsyneladende til dels en følge af, at kortlægningen slet ikke var afsluttet/fuldstændig før områderne blev udpeget, dels at man har ændret forståelsen af naturtyperne og retningslinjerne for at vurdere forekomsternes væsentlighed i forhold til udpegning.

BASISANALYSERNE

I basisanalyserne beskrives resultaterne af kortlægningen og tilstandsvurderingen som en del af grundlaget for planlægning og målfastsættelse i næste indsatsperiode. Basisanalyser anses af Naturstyrelsen for at være af faktisk og teknisk karakter og kommer, ikke i en egentlig offentlig høring, der var (er) dog mulighed for at indberette tekniske fejl. Evt. hvis man finder, at der må være konkrete fejl i kortlægningen.

Eksempel: *En husdyrproducent bliver i forbindelse med kommunens behandling af en*

tillægsgodkendelse gjort opmærksom på, at beskyttelseskravet til et kategori 1-areal ikke er overholdt. Ansøger er noget forundret over dette, da han ikke før er gjort opmærksom på arealet, ikke engang ved tidligere miljøgodkendelsesansøgninger. Arealet gødskes lovligt, har et ringe artsindeks og er end ikke registreret som § 3 beskyttet. Arealet er blevet kortlagt i perioden mellem de to ansøgninger uden ansøges vidende. Der foretages en fælles besigtigelse for at afklare arealets status, men svaret trækker i langdrag. Da basisanalyserne i mellemtiden offentliggøres, rettes der henvendelse til naturstyrelsen med bemærkning om, at der må være tale om fejl i kortlægningen. Naturstyrelsen svarer og vælger at fastholde kortlægningen under henvisning til at arealet er kortlagt i overensstemmelse med anvisningerne og der på størstedelen af arealet er en typisk vegetation. Kommunen er i sagen tilsyneladende enig med Naturstyrelsen i kortlægningen.

NATURA 2000-PLANERNE

Natura 2000-planerne sætter rammerne for de indsatser, der skal ske i natura 2000-områderne. Det overordnede formål er, at planerne skal være med til at sikre, at de naturtyper og arter, der er på udpegningsgrundlaget, bevæger sig i retning af gunstig bevaringsstatus.

I indsatsprogrammet for første generation af Natura 2000-planerne, var et af virkemidlerne at tilstræbe at sikre udvidelse af små sårbare naturarealer ved at pleje eller forbedre hydrologien på tilstødende arealer. Lignende virkemidler, samt muligheden for at sammenbinde naturarealer er på forslaget til indsatsprogrammet for næste generation af planer og indsatsen fra første generation af Natura 2000-planer skal videreføres. Gennemførelsen af indsatserne på privatejede arealer er primært baseret på frivillige indsatser.

Det er for tidligt at vurdere om indsatserne fra 1. planperiode endnu har medvirket til at skabe nye arealer med habitatnaturtyper, men det er sandsynligt, at det vil ske over årene, da indsatsprogrammet bl.a. er rettet imod det formål.

Det er muligt at give høringssvar til Natura 2000-planerne, men uklart/usikkert om det er muligt via høringssvar at ændre i kortlægning og udpegningsgrundlagene, da udpegningsgrundlagene har været i høring og ikke som sådan er en del af indsatsplanlægningen. Er der egentlige fejl i kortlægningen bør det dog være muligt at få rettet dette ved høring under henvisning til at planlægningen bygger på et fejlagtigt grundlag.

Det er ikke muligt at klage over de endelige 2. generations Natura 2000-planer, for så vidt angår målfastsættelse og indsatsprogram. Det er kun muligt at klage over retlige spørgsmål om planernes tilvejebringelse.

KOMMUNALE HANDLEPLANER

Miljøstyrelsen forventer ikke, at der ved kommende kortlægninger vil komme lige så mange ændringer og nye arealer. Dog er et af virkemidlerne i planlægningen at udvide og sammenbinde arealet med naturtyper, hvorfor der med tiden kan komme mere kategori 1-natur.

Udmøntningen af de konkrete indsatser i Natura 2000-områderne fastlægges i forbindelse med de kommunale handleplaner. Derfor kan det være meget relevant at give hørings svar til de kommunale handleplaner, og derigennem tilstræbe at sikre, at naturen udvikles i områder, hvor det kan gavne arronderingen af arealer egnet til naturpleje uden, at det samtidigt får negative konsekvenser for landbrugserhvervets udvikling. For eksempel ved at tilstræbe, at ny natur udvikles ind mod centrum af Natura 2000-området.

KONKLUSION

Ammoniakreduktionskravet til kategori 1-naturen er meget restriktivt og har store konsekvenser for de berørte husdyrbrug. Indsigelsesmulighederne efter husdyrloven synes dog at være ret begrænsede.

Udbredelsen af kategori 1-natur ændres i takt med, at ny natur kortlægges eller udvikles i kraft af Natura 2000-planlægningen. Derfor er det vigtigt at husdyrproducenterne også er opmærksomme, hvor i Natura 2000-planlægningsprocessen de har mulighed for evt. at påvirke grundlaget.

Beskyttelsesniveauet er politisk fastsat og egentlige ændringer vil kræve politisk handling.

REFERENCER:

---

[i] Jf. Bekendtgørelse nr. 926 af 27. juni 2016 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

[ii] jf. [Vejledning til bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 – om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, s. 17, afsnit 4.3](#)

[iii] Jf. Vejledning til bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 – om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, s. 17, afsnit 4.3

[iv] Jf. Helle Tegner Anker, Miljøretten 2: Arealanvendelse, natur- og kulturbeskyttelse, s. 141

[v] Mail fra Miljøstyrelsen af den 25. april 2017

[vi] Mail fra Miljøstyrelsen af den 25. april 2017

[vii] Jf. [Forslag til lov om ændring af naturbeskyttelse, lov om jagt og vildtforvaltning og forskellige andre love \(LSF 133 - 2007/2\)](#).

[viii] Jf. [Forslag til lov om ændring af naturbeskyttelse, lov om jagt og vildtforvaltning og forskellige andre love \(LSF 133 - 2007/2\)](#).

[ix] Mail fra Miljøstyrelsen af den 25. april 2017
